

Tanítási anyag a hagyományos gyümölcsösökkel foglalkozó szakemberek képzéséhez

A kapcsolódó ESTO-tantervből 40 kiválasztott tanegység

ESTO-kísérleti képzéseken tesztelve

**Az egész életen
át tartó tanulás
programja**

A projektet az Európai Bizottság támogatja. A kiadvány kizárólag a szerző nézeteit tükrözi, a közölt adatokért a Bizottság nem tehető felelőssé.

Impresszum:

Az oktatási anyag az uniós ESTO-hagyományos gyümölcsösök európai szakértője- projekt keretében készült (projekt azonosító: 517667-LLP-1-2011-1-DE-LEONARDO-LMP)

A háttéranyag összeállításában részt vettek: [Thüringer Ökoherz e.V.](#), [Grüne Liga Thüringen e.V.](#), [OIKOS](#) - Institut für angewandte Ökologie und Grundlageforschung, [OWET - Die Schule für Obstbau und IT](#), [Sozio-ökologische Institut](#), [Forschungsinstitut für Gartenbau](#), [J. Dziubińska Bildungszentrum für Landwirtschaft](#), [Ecolinst – Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány](#), [Budapesti Corvinus Egyetem \(CUB\)](#), [Solagro \(SOL\)](#), [Blomstergaarden \(BLO\)](#)

Módszertani feldolgozás: Umwelt-Bildungs-Zentrum Steiermark

Graz, 2015

Tartalom

Bevezetés

Útmutató – tanárok/oktatók számára

Pomológia, tanítási egység: alapvető pomológiai ismeretek

- Bevezetés a „hagyományos gyümölcsös és gyümölcsültetvény” témakörébe
- Hagyományos gyümölcsösök fajtái

Az alma általános jellemzői

- A régi fajták előnyei
- Kóstelés

Ápolás és fenntartás, tanítási egység: a hagyományos gyümölcsösökbe telepítendő gyümölcsfák szaporítása

- Szaporítási alapismeretek
- Maggombócok készítése
- Szaporítási módok
- Az alany kiválasztása
- Oltás

Feldolgozás és értékesítés, tanítási egység: gyümölcsle előállítás

- Almalé változatok
- Almalé: elmélet és feldolgozás
- Almalé: termékcímkék tervezése
- Almalé: Gyümölcslevek versenye

Bevezetés

Európában nagy hagyománya van a szórvány-gyümölcsstermesztésnek. Néhány helyen olyan régi mezőgazdasági modellekkel találkozhatunk, ahol az ilyen - biodiverzitás fennmaradása szempontjából kiemelt jelentőségű - területek folytonossága és fejlesztése biztosított, míg más régiókban a földhasználat változása, a hiányzó értékesítési lehetőségek és a hagyományos gyümölcsösökhöz kapcsolódó szakismeret eltűnése miatt létük veszélybe került. Ennek következtében fennáll a kockázata a korábban megszerzett, ápolásukhoz és fenntartásukhoz kapcsolódó átfogó szaktudás feledésbe merülésének is, és a témához kapcsolódó tanulási lehetőségek elvesztésének. Jelenleg nincs széleskörű, a hagyományos gyümölcsösök fenntartásához és marketingjéhez kapcsolódó ismereteket összefogó anyag, és szükségessé vált egy új jövőkép megalkotása is.

Annak érdekében, hogy a hagyományos gyümölcsösök, mint multifunkcionális (ökológiai és gazdasági), fenntartható rendszerek még a 21. században is biztosítsák a biológiai sokféleséget, szükséges az Unió országaiban olyan, a szakértők, állami és magánintézmények, valamint civil szervezetek közreműködésével kialakított „kompetencia-központok” létesítése, melyek új, innovatív szemléletű oktatással növelhetik a hagyományos gyümölcsészettel kapcsolatos tudatosságot és ismeretszintet.

Az uniós „ESTO - hagyományos gyümölcsösök európai szakértője” projektben német, osztrák, magyar, francia és dán partnerek részvételével a hagyományos gyümölcsösökkel foglalkozó szakemberek képzésére egyedi tanterv készült, mely segítségével közvetíthető a hagyományos gyümölcsösökkel kapcsolatos tudás. További cél a szükséges képességek és készségek fejlesztésével e tudás integrálása és a különböző szakterületek megismerése. A 6 nyelvre (angol, német, lengyel, magyar, francia és dán) lefordított, újonnan kialakított, modulokra épülő, 120-160 tanórás tanterv eredményorientált, igazodik a tanítási egységeket és tanulási eredményeket meghatározó ECVET-hez (Európai Szakképzési Kreditrendszer). A tanulók által elérendő szükséges tudás, készségek és képességek megfogalmazása érdekében „kísérleti gyümölcsész oktatásokon” tesztelt, előre kiválasztott tananyagrészek kidolgozása történt meg. Ezeket az anyagokat ajánljuk az olyan, illetékes intézmények számára is, mint pl. szakiskolák, egyetemek és felnőttképző intézmények. Ez az oktatási anyag egy, a „Pomológia”, „Hagyományos gyümölcsösök fenntartása és ápolása”, valamint „Gyümölcsfeldolgozás és értékesítés” témákhoz kapcsolódó 40 órás képzést foglal magába. A tananyag pedagógiai és módszertani koncepciója több éves célcsoport-specifikus oktatási gyakorlaton alapszik (pl. a korcsoport, az iskolai végzettség, a korábbi ismeretek figyelembe vétele). A kifejlesztett módszer a különböző pedagógiai megközelítések kombinációja (pl. tapasztalati oktatás, tervezett oktatás, Montessori, Freinet, egészségfejlesztés). A gyakorlati tapasztalásra és tanulásra koncentrálva számos kreatív megközelítést alkalmaz. Az oktatás ilyen megközelítésével nagyon széles célcsoport válik elérhetővé. Ennek következtében lehetséges, hogy a kiválasztott tanulási tartalmak szakiskolai és egyetemi kurzusokon is oktathatók, csakúgy, mint a felnőttképzésben. A tananyagok az európai képesítési keretrendszer (EQF) 4. szintjének felelnek meg, de használhatók a 3. és 5. szintek esetében is.

Útmutató tanárok és oktatók számára

Ez az oktatási anyag egy 40 órás tanfolyam számára készült. Vannak olyan tanegységek, amelyek a szemináriumi teremben feldolgozhatók, valamint olyanok, amelyeket pl. műhelyekben, tanulmányi kiránduláson kell teljesíteni.

Az egyes tananyag-leírásokban megtalálhatók:

- az elérendő tanulási eredmények, ill. az odatarozó ECVET-jegyzékre történő utalás
- a lecke tartalma
- a javasolt helyszín
- a megvalósítás legalkalmasabb időpontja
- a módszerek leírása
- a szükséges anyagok
- a szervezésre vonatkozó javaslatok
- az órarend
- az oktatást segítő feladatlapok és kiegészítő anyagok
- az oktatók, illetve a tanulók számára készített szakszövegek, amelyek az előbbieik számára szakinformációk forrásaként, az utóbbiak számára pedig tananyagként szolgálnak.

A tanfolyam ideális időpontja szeptember-november, hogy pl. lehessen almalevet préselni, illetve ekkor a legszélesebb a frissen szedett almák választéka is. Amennyiben a kísérleti tanfolyamot más időpontban szervezik, a tanegységek sikeres átalakítása érdekében másfajta előkészületekre van szükség.

A tanfolyamok célja

Az ESTO-tanfolyam célja, hogy megőrizze a hagyományos, extenzív gyümölcsösöket Európában azáltal, hogy szakértőket képez, akik az extenzív gyümölcsösök értékét felismerik, képesek gondozni és fenntartani őket, valamint az ott előállított termékeket értékesíteni tudják.

Az ESTO-tanfolyam a tanulási eredményekre összpontosító, Európa-szerte érvényes ECVET-szabványokra épül.

A tanulási eredmények ismeretekre, képességekre és kompetenciákra bonthatók. Mérhető, bemutatathatók és megfigyelhetőek. Minden leckénél Irögzítettek azok a tanulási eredmények, amelyeket a tanulóknak a tanfolyam befejezésével az adott szinten el kell érniük.

Egy adott szintű tanfolyam lezárása után a tanulók bemutatathatják, amit tudnak, és ezt adott esetben az *Europass* (Európa-szerte érvényes kompetencia-portfólió) részeként bejegyeztethetik, ill. továbbképző tanfolyamokat látogathatnak.

A tanfolyam felépítése lehetővé teszi a folyamatos és jól szervezett tanulást. Leírásra került mindaz, amit a tanulónak a tanfolyam után tudnia, értenie és alkalmaznia kell. Továbbá rögzítésre kerültek a módszerek, az órák vázlata és az anyagok, amelyek a szükséges ismeretek, képességek és készségek elsajátításához felhasználhatók.

Fontos az oktató és a tanulók közötti partneri kapcsolat, illetve az ismeretek pusztá átadása helyett a közös tanulás.

Módszerek és didaktikai alapok

A mellékelt oktatási anyag konstruktivista, minden érzékszervet érintő (multiszenzorikus) alapokra épül és minden egyes tanulótípus megtalálja benne a neki szóló kínálatot:

- A vizuális típusnak vizualizációra van szüksége, pl. poszterek, bemutatók, információs anyagok vagy videoklipek formájában.
- Az auditív típus legkönnyebben hallás útján, és világos információk segítségével tanul.
- A kommunikatív típus úgy tanul a leghatékonyabban, ha másoknak beszélhet, beszámolhat a tanultakról, pl. szerepjátékok vagy csoportmunka keretében.
- A mozgáscentrikus típus cselekvés révén tanul legkönnyebben, ha saját kezűleg próbálhatja ki, pl. ő maga dolgozhat az eszközökkel.

Mivel a tanulási technikákat illetően mindenki egyszerre több típusba tartozik, a didaktikai oktatási anyag - a tanulás optimális támogatása érdekében - minden érzékszervet érintő (multiszenzorikus) módszerekkel dolgozik. A tanulás akkor a legeredményesebb, ha az új információkat egyidejűleg a látás, hallás, kommunikáció és a saját kezű munkavégzés bevonásával dolgozzuk fel. Mind az olfaktorikus (szaglás), mind az ízlelés általi érzékelés része a tanulási folyamatnak.

Az egyes leckék úgy épülnek fel, hogy elmélet és gyakorlat egyensúlyban van bennük. Az olyan módszerek, mint pl. a szerepjátékok, konkrét lehetőséget kínálnak az elméleti tudás alkalmazására, illetve a gyakorlati helyzetekkel történő összekapcsolásra.

Kezddéskor

A legfontosabb a tanulók motiválása és motivációjuk fenntartása. Ezért nagy segítséget jelent már az elején, ha világos képet adunk a tanfolyam céljairól és követelményeiről, ha tisztázzuk az elvárásokat, valamint megismerjük a résztvevők előzetes tudását, a már meglévő képességeiket, szakmai hozzáértésüket.

Mindazon túl, hogy fontos a tanulók tájékoztatása azzal kapcsolatban, amit tanulni és tudni fognak, azt is meg kell érteniük, miért fontos ezen készségeket, ezt a tudást és szakmai hozzáértést megszerezni. Aki felismeri a dolog személyes hasznát, az sokkal motiváltabb. A tanároknak/oktatóknak a tanfolyamot, amennyire csak lehetséges, a tanulók szükségleteihez kell igazítani.

A tanfolyam ideje alatt

Mindig tartsa szem előtt a tanfolyam és az egyes tanegységek céljait. Figyelje meg a tanulókat és támogassa őket a tanulásban azáltal, hogy a lehető legtöbb érzékszervre ható módszerek legszélesebb palettáját kínálja, és amennyire csak lehetséges, aktívan vonja be őket a foglalkozásokba.

Bátorítsa a tanulókat, hogy dolgozzanak önállóan saját projekteken és munkadarabokon. Például készíthetnek saját címkét az előzetesen általuk préselt almához. Ez a "gyakorlat során történő elsajátítás" egyúttal annak is bizonyítéka, hogy a tanulási célt sikeresen elérték.

Támogassa a résztvevőket különböző módszerekkel annak érdekében, hogy ismereteiket, tudásukat és szakértelmüket a lehető legmagasabb szintre fejlesszék. A tanulási folyamatban való előrehaladást, illetve a tanulási eredmények megvalósulását úgy ismerheti fel, ha megfigyeli, hogy a tanulók a tanfolyam során milyen aktívan vesznek részt a tartalmi munkában, milyen gyakorisággal válaszolnak, hogyan működnek együtt a többiekkel, és mennyire dolgoznak önállóan.

Fontos a tényleges gyakorlat, mivel a tanulóknak sok esetben csekély tapasztalata van a hagyományos, extenzív gyümölcsösökben folytatott természetessel kapcsolatban. A gyakorlásra szánt elegendő idő segít a tanultak rögzítésében. Amennyiben lehetséges, tervezzen plusz feladategységeket.

A tanfolyam végén

A tanulás eredményessége különböző módszerekkel mérhető. A projektmunkák eredményei és az egyedi munkadarabok alapján lehet értékelni, de maguk a tanulók is elmondhatják, mit tanultak meg a tanfolyam során, mennyire biztosak tudásukban. Az oktatási anyag mellékletében egy minta is található, amely a tanulók önellenzését segíti.